

Razkritje velikih zločinov

Aretacija v planinski koči

V planinski koči pri Sv. Joštu na Kozjaku sta prišla 8. avgusta zvečer orožnika 40 letnega nevarnega tolovaja Alojzija Grebenška iz Kavč pri St. Ilju blizu Velenja. Aretirani je presedel v ječi 17 let radi tatvin in ropov. Dne 10. avgusta je bil Grebenšek prepeljan v Celje, kjer je pri zaslišanju na orožniškem poveljstvu izdal svoje že na varno spravljene tovariške. So to trije bratje Ivan, Andrej ter Avgust Žgank ter Pavel Arh, katere so polovili orožniki v Založah pri Polzeli in so jih odvedli v Celje. Od orožnikov zaslišani Grebenšek je zaenkrat priznal vlome v Gotovljah, St. Andražu pri Velenju in v Dobriši vasi, kjer je izmaknil Marini Razboršekovi nad 8800 din.

Priznanje roparskih umorov in napadov

Po aretaciji Grebenška sta dobila orožnika pri njem pištolo z 10 naboji, poleg tega pa je imel v žepu še 10 patron. Orožje in strelivo sta dokaz, da bi se bil tolovaj branil s strelji, če bi ne bil presenečen.

Temeljita oborožitev aretiranega je bila poveljniku celjske orožniške čete dokaz, da ima pred seboj zločinca, ki ni zmožen samo vlomov, ampak mora imeti na vesti že dalje časa skrivnostne roparske umore in napade, ki so bili zagrešeni v celjski okolici.

Radi spretnega zasliševanja in pod težo dokazov je Grebenšek priznal strašna roparska umora v Šeščah in Medlogu pri Celju. Razbojnik je ubil s tovariši v Šeščah pri St. Pavlu 70 letnega Franca Ješeta in njegovo 78 letno ženo Julijano. Bil je prepričan, da sta kot Amerikanca bogata. Zelo je bil razočaran, ko je znašal plen po dvojnem umoru le 4000 din.

Za dvojnimi roparskimi umori v Šeščah je Grebenšek izpovedal, kako je prišel do Ocvirkove gostilne v Medlogu pri Celju, se priplazil v hišo in ustrelil krčmarja ter njegovo ženo. Ocvirkova je lo-

To je res pravi užitek, če more človek ležati v taki prijetni ležobi na vročem soncu brez strahu pred sončarico. Moja koža še ni bila nikdar tako lepo rjava.

.... VERUJTE MI: ZA VAŠO KOŽO JE NAJBOLJŠA NIVEA!

pov ubil s kroglo, da bi se polastil 8090 din, za katere je vedel, da so v hiši. V resnici pa je dobil le 500 din gotovine, zlato moško uro z verižico, zlato žensko zapestno uro ter zlato ovratno verižico. Po tem umoru je Grebenšek v spremstvu pomagačev pobegnil čez mejo v Nemčijo in se je potikal nekaj časa po Celoveu.

Celjski orožniki so Grebenška peljali po priznanju na mesta obeh označenih groznih roparskih umorov in se prepričali, če odgovarjata priznanji resnici.

Tolovaja so odpeljali tudi v Gorenje pri Smartnem ob Paki. Tam je pokazal, kako je izvršil roparski napad na hišo 75 letne posestnice Žolnirjeve, katero je zamotal v rjuho, pretepel služkinjo ter mladega dekleta, nato pa pobral 4000 din ter zlatnine za 2000 din.

Pri nadaljnjem zaslišavanju je priznal Grebenšek roparski napad na posestnika Martina Tavčarja v Polzeli, s katerim je

imel hudo borbo, preden mu je ukradel šunko ter zginil. Ko je vlomil drugič pri Tavčarju, ga je ta ranil s sekuro.

Dalje je izpovedal, kako je iztisnil v Gotovljah Heleni Onič z grožnjo z revolverjem najprej 120 din, potem pa še 900 din.

V Založah pri Polzeli je vlomil v hišo Frančiške Vašl, streljal ter ukradel 3000 dinarjev.

Na vesti ima tudi v Plešivcu pri Velenju roparski napad na Martina Cigert, katerega je obstrelil z lovsko puško in zahteval od njega denar. V Podkrajju je ustrelil s pištolo v nogo Jakoba Blagotinška in mu je iztrgal denar.

*

Po aretaciji groznega razbojnika Grebenška in tovarišev si bo oddahnila vsa Savinjska dolina.

Roki pravice predani Grebenšek je bil pekovski vajenec, nato pa je šel k mornarici, kjer je bil do konca leta 1918. Ude-

Ure s spričevali

Na Angleškem se je v zadnjih letih kazalo, da kupujejo ljudje najrajsi cenejše ure, stvar, ki je urarji niso gledali s posebnim veseljem. Zato so se sedaj odločili, da bodo v bodoče dajali posebnim uram posebna spričevala. Ura, ki dobi pridevke »A 1«, v 24 urah ne sme zaostati ali pa prehiteti pravega časa za več nego 10 sekund. Tovarne bodo dajale v tem pogledu večletno jamstvo. Cene ure, ki bodo označene s »C 5«, bodo lahko prehitvale ali zaostajale dnevno za tri minute — trajnega jamstva pa ne dobe. Industrija upa, da bo na ta način pripravila kupovalce do tega, da bodo v bodoče bolj cenili dražje, toda zanesljivejšee ure.

nekaj časa razmišljal o stvari, potem pa je dal poklicati župnika.

Župnik je kmalu prišel. To je bilo njuno prvo srečanje. Oba moža sta si globoko pogledala v oči.

»Gospod župnik,« je začel ravnatelj, »rad bi vas prosil za neko stvar.«

Nato mu je opisal Štefanovo zadevo.

»Jaz sem že govoril z njim,« je odvrnil župnik, »a on trdi, da mu v ničemer ne morem pomagati. Če želite, bom še enkrat poskušal.«

Še istega večera je obiskal Štefana. Ker je v jetnikovih očeh bral nekaj odklonilnega, je ljubeznivo začel:

»Ne bojte se, ne bom vam pridigoval. Če vam je tako ljubše, sploh mislite, da nisem duhovnik in me smatrajte za navadnega tovariša. Ako je človek v veliki stiski kakor sedaj vi, mu je ljubo, če ima dobrega prijatelja, ki mu lahko potoži svojo bol. Upam, da me sprejmete za prijatelja.«

Črte na Štefanovem obrazu so se nekoliko omilile.

Duhovnik je nadaljeval:

»Štefan, jaz razumem vašo bol. Izguba matere je največja izguba na tem svetu. Živo se spominjam na tisti čas, ko je moja mati umrla. Moja bol je bila taka ko vaša. Toda čas je celil rane. Tako bo tudi pri vas. Polagoma se boste pomirili in sicer tem prej, čim bolj boste odganjali žalostne misli. Zato vas pa kot prijatelj prosim, lotite se spet z veseljem čitanja,

učenja in dela. To je najboljši zdravnik za take bolezni. Obljubite mi, da se dalje ne boste udejali brezdelnosti!«

Štefan je pogledal v duhovnikove oči. Iz njih je odsevala taka odkritosrčna dobrohotnost in sočutnost, da ni mogel ostati trdovraten.

»Naj bo!« je dejal z ubitim glasom.

Duhovnik je čutil, da jetnikove besede niso popolnoma odkritosrčne, zaradi tega je dejal:

»Štefan, bodite mož! Spomin matere boste najlepše počastili, če boste premagali bol in se posvetili resnemu delu. Opozarjam vas, da na svetu ni nič tako skrito, da ne bi prišlo na dan. Nekega dne se bo tudi vaša nedolžnost izkazala.«

Jetnik je razmišljal o duhovnikovih besedah. — Uvidel je, da mu župnik ne bi mogel priporočiti česa boljšega. S silo je dušil bol in se s prejšnjo vnemo lotil svojega dela.

Čez nekaj tednov je Štefan bil pri učenju in delu že spet med prvimi. Delal se je zadovoljnega in srečnega, toda v resnici se je čutil od dne do dne bolj nesrečnega. Čim več je znal, tem težje je prenašal svojo usodo.

Ravnatelj ga je skrivaj opazoval. Kmalu je opazil, da med njegovim zunanjim vedenjem in notranjostjo ni skladnosti. Ker se mu je fant smilil, mu je hotel pomagati. Spet je poklical župnika.

»Kaj je s Knčicem?« je vprašal brez uvoda. »Veste, da smrtni obsojenci me najbolj zanimajo.

ležil se je boj na Koroškem, po vojni pa je pomagal pri Narodni straži. Radi preveč zapravljivega popivanja in slabe družbe se je predal tatvinam ter vlomom. Obsojen je bil na deset let robije. Ko se je vrnil iz Stare Gradiške, je bil zopet stari lopov. V zaporih je prebil celih 17 let.

Naši rajni

Kamnica pri Mariboru. V bolniškem domu oč. Šolskih sester je umrla komaj 24 letna šolska sestra Bronislava Škrabe, doma iz Zajasovnika pri Motniku nad Vranskim. Bila je dolga leta zelo spretna vezilka v materni hiši v Mari-

Na sliki iz svetovne vojne vidimo rajnega poljskega maršala Piłsudskega (na sredi), sedanjega maršala Smigły Rydza (desno) in poljskega vojnega ministra Kasprzyckiego. Fotografija je iz leta 1915

boru in v Ljubljani. Samostanski družini in njeni mami, ki je ob tej priliki izgubila hčerko-edinko, naše iskreno sožalje — rajnici pa večni mir!

Mestni vrh pri Ptuj. Tukaj je zatisnila v Gospodu oči po dolgotrajni ter mučni bolezni v sta-

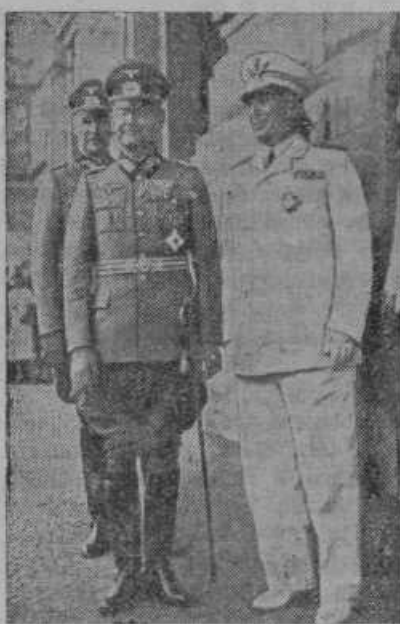
rosti 60 let Ana Toplak, posestnica na Zg. Mestnem vrhu. Blagopokojna, ki je voljno prenašala trpljenje bolezni, zapušča moža in štiri preskrbljene hčere. Bog ji bodi milostljiv sodnik, preostalih pa naše sožalje!

Dopisi

Slovenjgradec. V lepem in prijaznem Slovenjgradcu prav živahno deluje krajevna organizacija Legije koroških borcev, ki je te dni postavila veličasten spomenik svojim padlim tovarišem na širom domovine poznani Uršlji gori (1696 metrov). Svečano odkritje spomenika se je izvršilo na prav veličasten način. Preteklo soboto se je zbralo na Uršlji gori nad 150 koroških borcev, ki so v pozni večerni uri prižgali mogočen kres, viden po vseh krajih obširnega okraja. V prijateljskem sožitju so obujali spomine na nekdanje dni ter se nato podali k počitku. V lepem nedeljskem jutru so se zopet zbrali, pridružili so se jim pa še v teku noči došli tovariši

Angleški lord Linlithgow, indijski podkraj, je sklenil, da bo podaljšal poslovno dobo sedanjega indijskega parlamenta za eno leto

General Halder (levo), šef nemškega generalnega štaba, fotografiran v Milanu z italijanskim šefom generalnega štaba Parianijem, kateri je povabil nemškega tovariša na velike italijanske manevre v dolini reke Po v zgornji Italiji

Ker ga vi že dalje časa poznati ko jaz, bi rad vedel, kako sodite o njem.

»V kakem oziru?« je vprašal župnik.

»Obsojen je zaradi umora, a on trdi, da je nedolžen. Kaj mislite o tem? Seveda ne želim, da bi kršili spovedno molčečnost.«

Duhovnik se je nasmehnil.

»V tem oziru ste lahko mirni. Kmicic se še ni spovedal pri meni. Tako lahko mirno povem svoje mnenje. Jaz mislim, da fant ni kriv.«

»Iz česa sklepate?«

»Tak vtis imam o njem. Rekel mi je, da je nedolžen in jaz mu verjamem.«

»Meni se ne dopade jetnikovo sedanje stanje. Na sunaj hlini zadovoljnost, a kdor ga opazuje, kmalu opazi, da v njem divja hud boj. To more imeti usodne posledice: fant lahko zblazni.«

»Ne bo tako hudo!« je odvrnil duhovnik. »Štefan sicer preživlja težko krizo, a jo bo polagoma premagal.«

Od sedaj naprej se je župnik še bolj posvetil Štefanu. Obiskal ga je po dva-trikrat na teden in se s njim razgovarjal o stvareh, ki so jetnika zanimali. Mimogrede je tu in tam tudi omenil kaj verskega. Ker je to storil neprisiljeno, se je Štefanu zdelo, da spada jo njegove besede k razgovorom o znanstvenih, modroslovnih zadevah.

Še nekaj je storil župnik. Vneto je izpolnjeval obljubo, ki jo je bil dal Alojziji. Molil je za Štefana. Svoje nočne obiske v cerkvi je večinoma zanj daro-

val. Prosil je Boga, naj se usmili ubogega fanta. Njegova največja želja je bila, da bi videl Štefana pri spovednici in prostega.

Tako je spet minulo leto. Štefan je vzljubil duhovnika ko očeta, a v verskem oziru se ni dal omehčati. Župnik ni obupal, ker je vedel, da božji mlini meljejo počasi, a gotovo.

Proti koncu pete zime so župnika klicali v bolnico, ki je bila za dober kilometer oddaljena od Ellingtona. Župnik je nemudoma šel.

Vodja bolnice mu je povedal, da je neki bolnici ponoči bilo zelo slabo in si je zaželela duhovnika.

»Morda jo poznate,« je dodal. Pred nekaj leti je že bila tukaj.

»Kako se imenuje?«

»Nina Mateskas, Litvanka.«

»Seveda jo poznam. Ali je hudo z njo?«

»Na levi strani pljuč ima grdo rano. Stvar sicer ni smrtnonevarna, a ker si je želela duhovnika, amo vas poklicali.«

»V kateri sobi leži?«

Vodja mu je povedal številko sobe. Župnik se je poslovil.

Pred vrati označene sobe je goreče vzdihnil k Bogu in sicer tem bolj, ker Nina svojčas ni hotela slišati o spovedi.

Nina je mirno ležala. Oči je imela zaprte. Župnik jo je nekaj časa opazoval. Prepričan je bil, da ne spi, ampak samo hlini spanje.

(Dalje sledi)

Nemci v Španiji

Londonski »Evening Standard« poroča, da je general Franco vložil pri berlinski in rimski vladi protest zaradi neprestanega obiskovanja Španije po nemških in italijanskih tehnikih in strokovnjakih. Ti ljudje prihajajo v Španijo pod pretvezo, da hočejo študirati načrte za obnovo porušenih krajev. — Nedavno je na tak način obiskalo Španijo pet tisoč nemških tehnikov, katerih ni nihče vabil v deželo.

Najmlajša angleška vdova

Najmlajša vdova v Angliji je 16 letna gospa Petchova iz South Vlewa, ki je izgubila svojega moža nedavno pri prometni nesreči.